

אבא

שני קטעי פרוזה מן העזבון

דן פגיס

דן פגיס

יום השנה הראשון

יום השנה. בחרת למות בתשעה באב, ביום שנולד בו המשיח, וידעת שאפשר לתלות גם בזה בדיחה. אבל יסוריך היו קשים מדי, חבלי משיח ממש עד שנגאלת. לא הייתי אז לידך, לא באשמתי, לגמרי במקרה, וחזרתי רק ללוויה.

תשעה באב הוא יריד גדול בבית הקברות הזה. המונים נדחקים בין הרוכלים שבשער וקונים ציפורנים ופחיות מיץ ונרות נשמה מפלסטיק. ליום השנה התייצבנו כאן, חמישה אבלים. בקהל נאמן זה נמצאת אשתך (אני נזכר, היא הרביעית) ושניים מחבריך הפנסיונרים (לאחרים זה רחוק). לפני שנה עוד ניגשנו למשרד ושכרנו את החזן התורן - תימני עיף מהרבה אזכרות. בלא חמדה נגרר אחרינו, אבל כשמצאנו את הקבר, קם לתחיה ועמד וסלסל יפה, בדבקות, בקולו הדקיק. ואתה צחקת, שמעתי אותך, צחקת מפני שערכנו לך מסיבת הפתעה מזרחית.

השנה גמרתי אומר: בלי חזן. אנחנו עומדים לפני המצבה (רימו אותנו, שילמנו סוג ב' וסיפקו סוג ג') ופתאום אשתך מוציאה צנצנת של כרובית (עוד התווית של "תנובה" עליה), ממלאת אותה מים מאיזה ברז שליד השביל ותוקעת בה צרור ציפורנים שקנתה בשער. ועוד הפתעה. היא שולפת מטלית ורוכנת לרחן את הקבר, משפשפת. שוטפת. עכשיו תורי. אני אומר קדיש, לאט אבל בקול מבוויש, ומאחורי מעיר אחד מחבריך: "אני לא אכריח את בני לעשות לי שום אזכרות." אבל לאשתך זה קצר מדי, דל מדי, והיא רוטנת: "היה צריך להתפלל יותר."

הם פונים ללכת ואני עוד שוהה רגע אתך. טוב שלא צחקת הפעם. הייתי בן ארבע כשנסעת ממני, בן שבע-עשרה כשנסעתי אליך אחרי המלחמה. חשבון נפש פשוט, כמה שנים? אחר כך חיינו בארץ זה ליד זה, משני עברי השנים האלה. ולגמרי בסוף, לא באשמתי, אלא במקרה, לא הייתי אתך. אתה איחרת להגיע בחיך, אני איחרתי להגיע במותך. החשבון שואף לאפס ואפילו לזה לא יגיע. ובאמת כבר איננו דרוש: אני מתיר אותך מכל נדריך ומכל אסריך ומכל תירוציך כולם.

קבורה זרה

נזדמנתי לכאן, אבא, לבית הקברות הגדול שלך: מת אביו של איזה ידיד - לא היכרת אותו - ובאתי ללוויה. במודעה נאמר, כרגיל: נפגשים ליד השער. הקדמתי בשעה תמימה, כדי לבקר אצלך. אני מצוייד בפתק עם הכתובת שלך - גוש, חלקה, שורה, מספר הקבר. איך להגיע? בשער אמרו לי: ימינה, שוב ימינה, קדימה ושמאלה, ושם בסביבה. אני צועד במרץ אל מחוז חפצי.

אבל מה זה, אין כאן שום הגיון, אחרי גוש עשר בא גוש עשרים ושש ואחריו גוש תשע. אני רואה מרחוק מישהו חי ושואל: סליחה, איפה גוש עשרים וחמש? הוא פורש כפיים במין יאוש מנומס: גם הוא חדש פה.

כבר הזמן קצר, כמה יישאר לנו. נכון, לא באתי רק למענך, תפסתי טרמפ על לוויה של מישהו, אז מה? מיד אתה מוכרח להתנקם, להתחבא, לתת לי לתעות (עכשיו כבר בריצה) בין כל השמות האלה?

אני קורא אליך בקול גדול: "להתראות, אבא!" אתה כבר תשמע אותי ממקומך. אני חייב עכשיו לחזור אל השער, אל המת הזר שאותו נוח למצוא.

הערת המלבה"ד:

שני הקטעים שלעיל לקוחים מתוך חיבור בפרוזה בשם "אבא" הכלול בעזבונו של דן פגיס. כמה קטעים מתוך חיבור זה נדפסו בספר "שירים אחרונים" לדן פגיס (1987). שהופיע בעריכת שמעון זנדבנק לאחר פטירתו של המשורר. בשנותיו האחרונות שקד דן פגיס על כתיבת יצירה מורכבת זאת, שעניינה יחסיו עם אביו והספיק להשלים את מרביתה. הנוסח שהותקן מן העזבון יראה אור בספר השירים המקובצים שיופיע בהוצאת הקיבוץ המאוחד.

חנן חבר ט. כרמי